ΕΤΟΣ ΙΑ'. ΑΡΙΘ. (135) — (3,760)

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΛΕΠΤΑ 10

ΚΥΡΙΑΚΗ, 3 Μαρτίου 1913

ΤΙΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ		ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	
Τρίμηνος	Δρ. 9		
Ἑξάμηνος	» 16	Χρυσᾶ φράγκα	20
Ἐτησία	» 30	Χρυσᾶ φράγκα	40

Μετὰ μηνιαίου παραρτήματος μεγάλου σχήματος

ΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ Α' ΦΥΛΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΙΜΑΙ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ

Εἰς τὴν 3ην σελίδα ὁ στίχος..... λεπτὰ 50
Εἰς τὴν 4ην σελίδα ὁ στίχος..... » 25

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 16—ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 201

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΠΩΠ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ

Ἀπὸ τῆς χθὲς ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἐπεξέτεινε τὴν φήμην τῆς μεγαλοφυΐας αὐτοῦ. Δὲν εἶνε ὁ μεγαλοφυέστερος Ἕλλην μόνον τὸν ὁποῖον ηὔχετο ἡ παρισινὴ «Πρωΐα» νὰ κατεῖχεν Εὐρωπαϊκή τις Δύναμις. Ὁ κ. Ἐλευθέριος εἶνε καὶ πανσυμμαχικὸς ἀνήρ. Ἐὰν εἶνε ὁ πρῶτος τῆς Ἑλλάδος πολίτης εἶνε καὶ ὁ νουνεχέστερος πολιτευτὴς τῆς Βουλγαρίας. Ἀληθῶς δὲ θὰ ἐξεπλήσσετό τις ἐὰν δὲν ἐμάνθανεν, ὅτι τηλεγραφηθεισῶν τῶν ἐν τῇ Βουλῇ καταπληκτικῶν δηλώσεών του, δὲν ἔσπευδε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς Σόφιας νὰ μετονομάσῃ τιμῆς ἕνεκεν τὴν λεωφόρον Μακεδονίας ἢ τὴν λεωφόρον Κωνσταντινουπόλεως εἰς βουλεβάρτον Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Διότι εἴτε περὶ προμελέτης πρόκειται εἴτε περὶ ἐκρύθμου ψυχολογικῆς καταστάσεως, ἡ ἀλήθεια εἶνε μία. Ὅτι ὁ Ἕλλην πρωθυπουργὸς ἐνώπιον ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας φρικιώσης διεκήρυξεν, ὅτι διὰ τὴν Θράκην, ὄχι μόνον οὐδεμίαν ἀξίωσιν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλάς, ἀλλὰ καὶ ἐὰν μᾶς ἐδίδετο δὲν θὰ τὴν ἐδέχετο τὴν προσφοράν. Καθολικὸς κληρονόμος τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων ὁ κ. Ἐλευθέριος, δέχεται καὶ ἀποκρούει κατὰ τὴν διάθεσιν ποῦ ἔχει ὡς θὰ ἐδέχετο καὶ θ' ἀπέκρουεν ἐν γεύματι παροψίδα, ἥτις δὲν θὰ ἦτο σύμφωνος πρὸς τὰς στομαχικάς του διαθέσεις τῆς στιγμῆς ἐκείνης.

Τὰς ἀνωτέρω σκέψεις θὰ προεκάλουν αἱ πρωθυπουργικαὶ δηλώσεις ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ πίστις, ὅτι γενόμεναι ἄνευ αἰτίας ἐμφανοῦς, ἐγένοντο δι' ἄλλην τινὰ ἀνάγκην ἦν ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ μυστηρίου τῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν. Εἶνε δυνατὸν ν' ἀποδοθῇ σοβαρὰ σημασία εἰς δηλώσεις τοιαύτας ἐὰν ἐκρίνοντο, ὅτι δὲν ἐνεῖχον ἄλλον τινὰ λόγον ἀλλ' ἁπλῆν βεβαίωσιν, ὅτι οὔτε ἀνταλλάγματα δὲν θέλομεν διὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Θράκης; Διότι ὅταν σοβαρῶς πιστεύσωμεν, ὅτι εἰς πρωθυπουργὸς καλῇ νὰ εὐγνωμονήσωμεν πρὸς τοὺς Βουλγάρους, διότι ἠνέχθησαν αὐτοὶ ν' ἀναλάβουν τὸ βάρος τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τετρακοσίων χιλιάδων ὑποδουλουμένων Ἑλλήνων τῆς Θράκης, εἶνε φυσικὸν εἰς ἀντάλλαγμα τῆς εὐμενείας των ταύτης, ἥτις σώζει τὴν Ἑλλάδα, νὰ παραδώσωμεν εἰς δουλείαν ἐν ἀκόμῃ ἑκατομμύριον Ἑλλήνων εἰς τοὺς Βουλγάρους, ζητοῦντες καὶ συγγνώμην, διότι τόσον τοὺς δίδομεν βάρος. Ἀναγνώσατε τὰς πρωθυπουργικὰς δηλώσεις. Τὸ συναίσθημα τῆς φρίκης ὅπερ προκαλεῖ ὁ ἐν ὀνείρῳ ἐφιάλτης, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀκατανίκητον ἐντύπωσιν καταπλήξεως τῶν κορυφαίων ἐν τῇ Βουλῇ ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ τῇ ἄνευ ἐμφανοῦς αἰτίας προκλήσει τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ κατὰ τῶν τιμιωτέρων παραδόσεων τοῦ ἔθνους. Μάτην ἐζήτησαν νὰ τὸν περισώσωσι τοῦ ὀλισθήματος, θέλοντες νὰ τῷ ὑποδείξωσιν, ὅτι ἡ ἀλόγιστος ὀργὴ ἐσκόρπισε τὴν ἐπικατάρατον δήλωσιν.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἰσελθὼν εἰς τὴν κατωφέρειον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συγκρατηθῇ πλέον. Ὡσεὶ δ' ὑπὸ τύφεως κατεχόμενος καὶ ξιωκόμενος ὑπὸ τῆς κραυγῆς τοῦ πόνου τοῦ ὑποδουλουμένου ἑλληνισμοῦ, ἐζήτει ὄχι νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ὀλισθηροῦ ἐδάφους, εἰς ὃ ἐνέπεσεν, ἀλλὰ ν' ἀνεύρῃ συνυπευθύνους καὶ νέος πλέον Σαμψών, σείων τὸν στύλον τοῦ ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος πρόρριζα, ἐζήτει ὅπως συνταφιασθῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια καὶ ἄλλοι ὑπεύθυνοι τῶν τελεσθέντων. Ἀξιοθρήνητος Καβοῦρ, ἐκραυγάζεν, ὅτι ἡ ἑνότης τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀποτελεῖ βάρος ἀποκρουστέον. Πελιδνὸς Βισμαρκ διεκήρυττεν, ὅτι τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀνάγκη ἦτο ἡ ὑποδούλωσις τοῦ ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἀναπολόγητος Μεσίας ἐζήτει ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, ἐφ' οὗ μόνος ἔστησε τὸν σταυρόν του, νὰ θεωρήσῃ συγκαταδίκους ἄλλους, ὅπως ἀνακουφισθῇ τὸ ὑπὸ νεύρων συγκλονούμενον σαρκίον.

Ἀναγνώσατε τὰς πρωθυπουργικὰς δηλώσεις. Ἀναγνώσατε αὐτὰς ἅπαξ καὶ δίς. Εἶνε ἀνάγκη νὰ σχολιασθῶσιν; Ἐψάλη χθὲς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ὑπὸ τοῦ πρωθιερέως τῆς ἀνορθώσεως καὶ τοῦ ἐλευθεροῦ ὁ ἐπικήδειος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εἰς τὸν λαὸν θυσιάσαντα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ταύτης τὴν γαλήνην καὶ τὸ αἷμα αἰώνων, δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ συζητήσῃ ἐὰν δι' ἄλα αὐτὰ πταίῃ ὁ κ. Τζώρτζης ἢ ὁ κ. Ἐλευθέριος, ὁ κ. Δημητράκης ἢ ὁ κ. Λευτεράκης. Εἶνε μικρὰ ἱκανοποίησις τοῦτο; Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐτάφη. Μέχρι δὲ τῆς στιγμῆς ποῦ θὰ εὑρεθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι, οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἦσαν βάρος, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας, οἱ ὁποῖοι ἐδόθησαν εἰς τοὺς Βουλγάρους, διότι κατεδίχθησαν νὰ ὑποδουλώσουν τοὺς Θρᾴκας, θὰ ἔχουν προσθέσει εἰς τὸ τέλος τῶν ἑλληνοκαταλήκτων ὀνομάτων αὐτῶν ἓν «ὠφ», τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν κ. Πρωθυπουργόν, θ' ἀποτελῇ ἀπήχησιν τοῦ ἐπιφωνήματος τῆς ἀνακουφίσεως, τὸ ὁποῖον θὰ αἰσθανθῇ ἡ Ἑλλὰς τῆς Ἀνορθώσεως διὰ τὴν ἀπαλλαγήν της ἀπὸ τὰ κληρονομικὰ αὐτῆς βάρη. Ἐτολμήθησαν νὰ λεχθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν ὅσα ἐλέχθησαν χθὲς ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος πρωθυπουργοῦ; Εἶνε ἀπίστευτον καὶ ὅμως εἶνε τὸ ἀληθές, ἀφοῦ ὁ ἥλιος τῆς Ἑλλάδος ἐξακολουθεῖ ν' ἀνατέλῃ καὶ νὰ δύῃ μὲ ἴσην γαλήνην. Εἶνε τοῦτο τὸ μεγαλούργημα ἀναμφιβόλως τοῦ κ. Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Κατεχόμεθα ὑπὸ δέους ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ γνῶμαί του ἔχουσι θαυμαστὰς καὶ ἐπιχειρήματα τὴν Βουλγαρίαν ὁλόκληρον, τὴν Σερβίαν ὁλόκληρον καὶ τὶς οἶδε ποίαν φοβερὰν ἄλλην Δύναμιν.

Θὰ ἦτο λίαν τολμηρὸν διὰ τὴν μικρὰν Ἑλλάδα, ἥτις ὑπὸ τόσον αἰσίους οἰωνοὺς παρ' ἰδεῖ εἰς δουλείαν τὸν Ἑλληνισμόν, ἐὰν ἐσκέπτετο νὰ διαμαρτυρηθῇ. Εἰς τὴν Βουλὴν εὑρέθησαν χεῖρες νὰ κροτήσωσιν ἐξ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὰς δηλώσεις τοῦ μόνου κληρονόμου τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου καὶ τῶν ἡρώων πέντε αἰώνων, τοῦ ἐκ συγκαταβάσεως ἀνεχομένου ἔστω καὶ ν' ἀτενίζῃ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τοὺς φρονοῦντας, ὅτι διάφορον ἔλαβον τὴν κληροδοσίαν ἀπὸ τοὺς ἀγωνισθέντας πατέρας αὐτῶν. Ὁ κ. Ε. Βενιζέλος, γενικὸς κληρονόμος παντὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ οὕτω φρονεῖ, ὅτι πρέπει νὰ διανείμωμεν τὴν Ἑλληνικὴν κληρονομίαν. Μετὰ τοῦ κ. Ἐλ. Βενιζέλου, εἶνε σύμφωνος ὁλόκληρος ἡ ἔχουσα ψῆφον ἡ καὶ πολεμήσασα τὸν ὕστατον ἀγῶνα Ἑλλάς. Ὁ δ' Ἑλληνισμὸς ὠρκίζετο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνορθωτοῦ καὶ ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ ἔθνους οἱ ἀντίθετα φρονοῦντες. Διὰ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς τοὺς εὐαρίθμους ἀπομένει ἡ διαμαρτυρία ἡ ἄγονος εἰς ἀποτελέσματα, ἀλλ' ἥτις τοὐλάχιστον ἐᾶς παρέχει τὴν ἀνακούφισιν, ὅτι θὰ ἐκπροσωπήσῃ μίαν ἡμέραν τὴν φωνὴν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν κραυγὴν τῆς θυσιαζομένης Μητρὸς Πατρίδος ὑπὸ τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος, θυγατρὸς μητροκτόνου.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ

Ὡς οὖν ἦν ἐπόμενον, οὐ συνεφωνήσαντο Ἑλληνισταὶ περὶ τῆς λέξεως Ἑλληνοπόντου φύλακες ἢ Ἑλληνοποντοφύλακες, ἠγοῦμαι δὲ μακραίωνα τὴν συζήτησιν καὶ οὐ τέλος ἐπιτευξομένην ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ.

Πολὺ φοβοῦμαι δηλαδὴ—ἵνα βαρβαριστὶ λαλήσωμεν—ὅτι μὲ ὅλην τὴν συζήτησιν ἡ ὁποία ἤρχισε περὶ τοῦ ποῖον εἶνε ὀρθότερον Ἑλληνοποντοφύλακες ἢ Ἑλληνοπόντου φύλακες, συζήτησιν δὲ ἡ ὁποία θὰ διαρκέσῃ πολύ, ἀποτέλεσμα δὲν θὰ ἔχωμεν καὶ θὰ μᾶς εἶνε ἀδύνατον, μεταχειριζόμενοι τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τύπον νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν ἁμαρτάνομεν ἐνώπιον τῆς θείας Ἑλληνικῆς γραμματικῆς.

Οὐδὲ συμβαίνει τὸ τοιοῦτον πρώτην φοράν. Ἂν ἀνασκαλεύσωμεν εἰς τὰ βάθη τῆς μνήμης μας ὅλοι θὰ εὕρωμεν καὶ ἄλλας λέξεις διὰ τὰς ὁποίας ἔγινε δεινὸς ἀγὼν χωρὶς νὰ λυθῇ ὁριστικῶς τὸ ζήτημα. Ἄμοιρος ἐγὼ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, μόλις κατορθώνω αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ ἐνθυμηθῶ, ὅτι κάποτε ἐπὶ μῆνας ἐδιάβαζα πολὰ ἐπιχειρήματα περὶ τοῦ ἂν ἡ λεξικλέμβος εἶνε ἀρσενικὸν ἢ θηλυκόν, δὲν λησμονῶ δὲ τὸν ἔξυπνον δημοσιογράφον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ ὁποῖος ἔλυσε τὴν συζήτησιν μὲ μίαν ἀπότομον ἐρώτησιν.

—Ἂν εἶνε ὁ λέμβος ποῦ εἶνε τὰ μουστάκια του;

Ἐπίσης ἀπὸ τὰ βάθη τῆς μνήμης μου ἀναδίδεται ἀσθενὴς ἡ ἀνάμνησις τρομεροῦ καυγᾶ ἂν πρέπει νὰ λέγωμεν ἡ ἀτμόσφαιρα ἢ ἡ ἀτμοσφαῖρα. Καὶ αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη, ὅπως κανένα ἄλλο τοῦ εἴδους του.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ εὐλογημένος ὁ κ. Φιλάρετος μᾶς ἔβαλεν εἰς μέγαν μπελλᾶν μὲ τὴν ἀνακάλυψίν του.

Διότι ἐπὶ τέλους ἕως τώρα ἐζούσαμεν εὐτυχεῖς ἂν καὶ δὲν ἐγνωρίζαμεν πῶς ἐλέγοντο αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι τελωνοφύλακες τοῦ Ἑλληνοπόντου. Εἶνε βέβαιον ὅτι κάθε γνῶσις εἰς τὸν κόσμος ἀποτελεῖ καὶ ἕνα μόριον ἐπιτυχίας. Ἀλλὰ προχαλῶ ὅλους ὅσοι μὲ διαβάζουν αὐτὴν τὴν στιγμὴν νὰ μοῦ εἰποῦν, ἂν πρὸ δέκα πέντε ἀκόμη ἡμερῶν ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον ἕνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν ἔφαγε τὸ μεσημέρι ἢ ἔχασε τὸν ὕπνον του διὰ νὰ εὕρῃ ἂν οἱ φύλακες κ.τ.λ.

Ἔξαφνα ἐμφανίζεται ὁ κ. Φιλάρετος, ἄνθρωπος ἐρασιτέχνης, βέβηλος, διαβάζων ὅ,τι τοῦ πέσῃ εἰς τὰ χέρια του χωρὶς νὰ ἔχῃ εἰς τὸ πλάτι του ἀχώριστον σύντροφον τὴν γραμματικὴν καὶ μᾶς ἐκσφενδονίζει τὴν ἀνακάλυψίν του. Τί τοῦ ἤλθε τοῦ χριστιανοῦ; Νὰ ἦταν τοὐλάχιστον γυμνασιάρχης ἢ ἔστω καὶ Δ. Φ. ἤτοι διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας! Ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε ἀπ' αὐτά. Καὶ ἐπῆλθε δὲν εἶνε τίποτε ἀπ' αὐτά ἐτόλμησεν ὁ ἄθλιος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ὀρθογραφίας, εἰς τὰ μυστήρια τῆς μετρικῆς, εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων τῆς Γραμματικῆς. Μὲ τὴν ἐπιπολαιότητα τῶν ἐρασιτεχνῶν ἔβαλε φωτιὰ εἰς τὸ φυτῆλι καὶ τώρα σπίνεται ἀπὸ μακρυὰ καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἔριδα. Μὴ οἴδων αὐτὸς ὁ ἴδιος μίαν δεκάραν ἂν τὸ Ἑλληνοποντοφύλακες εἶνε ὀρθότερον ἀπὸ τοῦ Ἑλληνοπόντου φύλακες, διότι τὸ ο εἶνε μακρὸν καὶ τὸ υ εἶνε βραχύ, παρασυρθεὶς ἀπὸ τὴν ὡραιότητα τῆς ἐννοίας καὶ τῆς λέξεως ἀφίνει τώρα σπουδαίους ἀνθρώπους νὰ τραβοῦν τὰ μαλλιά των, προσπαθοῦντας νὰ εὕρουν ποῖον εἶνε τὸ μακρὸν καὶ εἰς ποῖον μέρος ὁ στίχος τῆς ἀρχαίας ἐπιγραφῆς χωλαίνει, εἰς ποῖον ἐπροίσθησαν τὰ πόδια τουκαὶ ποῦ ἐζήτησε δικανίκια.

Διότι—ὅ,τι θέλετε εἰπέτε μου—φαντάζομαι ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄνθρωποι δυστυχεῖς.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι μέσα εἰς γραφεῖα φορτωμένα ἀπὸ βιβλία, ἄνθρωποι σεβαστοὶ διὰ τὰ ἄσπρα των μαλλιὰ καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν των, θὰ σκαρφαλώνουν εἰς τὰ ὕψη τῆς βιβλιοθήκης, θὰ κατεβάζουν βιβλία καὶ θὰ ψάχνουν μὲ ἀγωνίαν νὰ εὕρουν τὸ ἐπιχείρημα ποῦ τοὺς χρειάζεται.

Καὶ μὴ εὑρίσκοντες τὸ ἐπιχείρημα ἐκεῖ ποῦ τὸ ζητοῦν, θὰ τρέχουν εἰς τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, καὶ θὰ κουράζουν τὰ πόδια των καὶ θὰ ἐξαντλοῦν τὰ μάτια των, καὶ θὰ δοκιμάζουν χαρὰς καὶ ἀπογοητεύσεις, πρὸ πάντων ἀπογοητεύσεις, καὶ συλλογιζόμενοι ὅτι δὲν ἔχουν τίποτε νὰ προσθέσουν εἰς τὴν συζήτησιν, θὰ αἰσθάνωνται μοχαῖρι δίκοπον νὰ σχίζῃ τὴν καρδιά των.

Διότι αὐτὴ ἡ παλαιὰ καὶ - ἂς μὲ συγχωρήσουν οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι— ἀνωφελὴς ἐπιστήμη ἔχει ἀκόμη καὶ θὰ ἔχῃ πάντοτε τοὺς πιστούς της, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπιμένουν εἰς τὰς ἰδέας των, εἰς τὰς λατρείας των, εἰς τὴν βαθεῖαν των πίστιν. Ἀγνοοῦντες ὅτι ὁ λαός, ἡ μᾶλλον οἱ λαοί—διότι περὶ ὅλων τῶν λαῶν πρόκειται— δὲν ἐξετάζει, δὲν μελετᾷ, δὲν ἐξονυχίζει, δὲν κοσκινίζει, ἀλλὰ ἁρπάζει ὅ,τι τοῦ ἀρέσει καὶ τὸ καθιερώνει διὰ τῆς βίας τοῦ ἰσχυροτέρου, αὐτοὶ καταγίνονται ἀκόμη νὰ κάμνουν τὴν παλαιὰν ἐμβριθῆ, ἐπίμονον, τρομερὰν ἐργασίαν τοῦ ἐργαστηρίου, ἐργασίαν ἡ ὁποία δὲν ἱκανοποιεῖ παρὰ τὸν ἑαυτόν των καὶ ἡ ὁποία φεῦ! δὲν βαρύνει εἰς τὴν στιγμὴν τῆς κρίσεως, ὅσον σοφὴ καὶ ἂν εἶνε.

Εἰς τὸ μεταξὺ ὁ λαὸς ποῦ χρειάζεται τὴν λέξιν τὴν πλάττει, τὴν δημιουργεῖ ἐξ ὁλοκλήρου, τὴν διαστρέφει, τὴν παραμορφώνει, ἀλλὰ τὴν ἐπιβάλλει, καὶ τὴν θέτει εἰς κυκλοφορίαν, καὶ γίνεται αὐτὴ νόμισμα χρήσιμον εἰς ὅλους, ἐνῷ οἱ φύλακες τῆς γλώσσης ἐξακολουθοῦν τὸν σκοπόν τους...

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστημονικὰ Περιέργα

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ

Ὁ ἠλεκτρισμὸς εἰς τὴν γεωργίαν

Πειστικώτατα ὑπῆρξαν τὰ πειράματα ἠλεκτρισμοῦ ἐφηρμοσμένου εἰς τὴν γεωργίαν, ἅτινα ἔλαβον χώραν ἐσχάτως εἰς Πέτροβικ παρὰ τὴν Πράγαν. Ἐγένετο κατὰ τὰ πειράματα ταῦτα χρῆσις ἀκτινοβολιῶν στατικοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς ὑψίπτυκνον ρεῦμα.

Ἐπὶ τῶν ἀπομονωτῶν συγκρατουμένων ἐπὶ ξυλίνων δοκῶν ἐτοποθετήθησαν σύρματα εἰς ἀπόστασιν 100 μέτρων τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ ἐπὶ τῶν συρμάτων αὐτῶν ἐτέθη δίκτυον ἐκ σιδηρῶν συρμάτων 0,2 χιλιομέτρων τοποθετημένων ἀπὸ 10 εἰς 10 μέτρων διάστημα. Τὸ δίκτυον τοῦτο ἐκρατεῖτο εἰς ὕψος 4 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζῃ τὰ γεωργικὰ ἔργα. Ἠλεκτρικὸς σταθμὸς ἐπλήρου τὸ δίκτυον διὰ τοῦ ἐναλλασσομένου ἠλεκτρικοῦ ρεύματος δι' ἑνὸς διακόπτου ἐξ ὑδραργύρου, ἑνὸς μεταμορφωτικοῦ μηχανήματος καὶ μιᾶς ἠλεκτρολυτικῆς δικλείδος. Εἶτα δὲ ἔλαβον χώραν αἱ ἀπαιτούμεναι μεταμορφώσεις τοῦ ρεύματος. Ἡ γεωργικὴ ἀπόδοσις τῶν περισσοτέρων φυτῶν ἐδιπλασιάσθη καὶ ἡ κατανάλωσις τοῦ ρεύματος ἦτο ἀρκούντως περιωρισμένη.

Ὁ κινηματογράφος εἰς τὸν σιδηρόδρομον

Μετὰ τὸ βαγόνιον τοῦ ἐσταυροῦ, τὸ βαγόνιον μετὰ κλινῶν καὶ τὸ βαγόνιον ἐκκλησία—εἰς εἰς τὴν Ρωσσίαν ὑπάρχει καὶ αὐτὸ—ἰδοὺ ὅτι εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπάρχει βαγόνιον κινηματόγραφος.

Πρόκειται περὶ διασκεδάσεως τὴν ὁποίαν ἡ σιδηροδρομικὴ Ἑταιρία «Πιτσβούργ καὶ Νιουκάστλ» προσφέρει εἰς τοὺς ἐπιβάτας της διὰ νὰ τοὺς παρηγορῇ κατὰ τὰ μακρινὰ ταξείδια καὶ συγχρόνως διὰ νὰ συναγωνισθῇ τὰς διὰ θαλάσσης γραμμάς, τὰς ὁποίας ὡς γνωστὸν ἐξυπηρετοῦσιν ἀτμόπλοια ἔχοντα ὅλας τὰς διασκεδάσεις καὶ τὴν εὐμάρειαν. Τὸ ἐν λόγῳ βαγόνιον εἶνε ἀρκούντως μεγάλον καὶ ἔχει τὰ καθίσματα ὅλα ἐστραμμένα πρὸς μίαν μόνον διεύθυνσιν.

Ὁ προβολεὺς τοῦ φωτὸς εἶνε τοποθετημένος εἰς ἓν τῶν ἄκρων καὶ ὁ κινηματογραφικὸς πίναξ εἰς τὸ ἔτερον.

Η ΒΟΥΛΗ

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΘΥΕΛΛΩΔΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ — ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ — ΓΕΝΙΚΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ — Η ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΙΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ — ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΣ ΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ — Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΜΕΡΩΝ.

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΝΑΥΑΓΙΑ

Τὰ θεωρεῖα πλήρη, οὐδὲν προμηνύει σοβαρὰν συζήτησιν. Πάντες ἥσυχοι ἀναμένουν τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως. Εἰς τὸ διπλωματικὸν θεωρεῖον ὁ πρέσβυς τῆς Σερβίας.

Τὴν 4 1)2 μ. μ. ἄρχεται ἡ συνεδρίασις τῆς Βουλῆς. Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ἀναφορῶν τινων καὶ τηλεγραφημάτων ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

ΗΜΕΡΗΣΙΑΝ ΔΙΑΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΠΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ὁ κ. Βελέντζας ἐρωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργὸν πότε θὰ διατάξῃ τὴν ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ ἀπόλυσιν τῶν ἐφέδρων ἐθνοφρουρῶν τῶν κληθέντων πρὸς φύλαξιν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Πειραιῶς—Λαρίσσης καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν δι' ἄλλου στρατοῦ.

Ὑπὲρ ἧς προτάσεως ταύτης συνηγοροῦν οἱ κ. κ. Ξηρὸς καὶ Παπαϊωάννου.

Ἑτέρα ἐπερώτησις εἶνε τῶν βουλευτῶν κ. κ. Ρούφου καὶ Πετροπουλάκη ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θρᾴκης.

Ὁ κ. Κουμουνδοῦρος ἐρωτᾷ ἐὰν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς σκέπτεται νὰ ὑποβάλῃ σχέδιον νόμου περὶ ἀπομαχικοῦ Ταμείου τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ψηφισθέντος νομοσχεδίου.

Βενιζέλος. Κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο χρονικὸν διάστημα ὄχι.

Ὁ κ. Ροῦφος ἀναπτύσσων τὰ τοῦ ὑπομνήματος λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ ἡ ἡ διαμαρτυρία τῶν πληθυσμῶν τῶν ἐνδυναμωσάντων Ἑλλήνων, ἧς ἡ ἀνάγνωσις δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ προκαλέσῃ τὴν ὀδύνην διὰ τὰ ἀφηγούμενα ἐν αὐτῇ.

Ὁ κ. Πετροπουλάκης λέγει ὅτι πάντες ἔχομεν καθῆκον νὰ διαμαρτυρηθῶμεν κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ἀποσπάσεως χωρῶν ἀμιγῶν Ἑλληνικῶν. Καὶ εἰς τὴν Βουλὴν δὲ τῶν Ἑλλήνων πρέπει νὰ εὕρῃ ἠχὼ ἡ δισμαρτυρία καὶ τὸ ὑπόμνημα τῶν κατοίκων τούτων.

Ε. Βενιζέλος. Δὲν προετίθεμην παντάπασιν νὰ λάβω τὸν λόγον ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον ν' ἀφήσω ἀδιαμαρτύρητον τὴν τελευταίαν φράσιν ἡ ὁποία ἐξέρεγεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κ. συναδέλφου.

Καὶ δὲν δύνσμαι νὰ ἀφήσω ταύτην ἀδιαμαρτύρητον διότι προχθὲς ἀκόμη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ προσῆλθε ἐπιτροπή, τῆς ὁποίας μετεῖχεν ἄνθρωπος καταγόμενος ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ κοτοικῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος μοὶ ἐδήλωσεν, ὅτι ἐὰν οἱ Ἕλληνες ἐκ τῶν ὑποδούλων περιέλθωσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τινὸς ἐκ τῶν συμμάχων κρατῶν, ὅπως κατ' ἀνάγκην θὰ περιέλθωσι, καὶ ἡ Κυβέρνησις, πρέπει νὰ εἰσθε βέβαιοι, ὅτι θὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ ὅπως περιέλθωσιν ὀλιγώτεροι, μοὶ ἐδήλωσε, λέγω, ὅτι θὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι δύναται ἵνα ἀντισταθῇ κατὰ τῆς παραχωρήσεως, ἥτις πρόκειται νὰ γίνῃ διὰ τῆς συμβάσεως μεταξὺ τῶν συμμάχων. Κατὰ τῆς δηλώσεως ταύτης δι' ἧς ἠπείλουν τρόπον τινὰ καὶ τὴν ὁποίαν βλέπω εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ κ. συναδέλφου, διεμαρτυρήθην ἐντόνως καὶ εἶπα πρὸς τὸν κύριον ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ζῇ ἐν Ἀθήναις, ἀπολαμβάνει τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εἰρήνης, ὅτι ἂν ἤθελε φθάσῃ μέχρι τοιούτου σημείου ἀπονοίας, ὥστε νὰ συστήσῃ ἀντίστασιν εἰς τοὺς πληθυσμοὺς ἐκείνους θὰ εἶχε καθῆκον νὰ μεταβῇ καὶ ὁ ἴδιος ἐκεῖ διὰ νὰ μετάσχῃ τῶν καταστροφῶν τὰς ὁποίας προεκάλει διὰ τῆς πολιτείας του.

Διὰ τοῦτο ἐ

σεν ἐν τῇ δευτέρᾳ ὁμιλίᾳ του τὴν φράσιν αὐτὴν διὰ τὴν Θρᾴκην. Καὶ εἶπεν ὅτι τὴν Θρᾴκην καὶ προσφερομένη δὲν τὴν θέλει, διότι ἡ Θρᾴκη ἑνουμένη εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ προκαλέσῃ κινδύνους διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἐρωτῶ ἡμᾶς, κ. Πρωθυπουργέ, ὅταν θὰ συζητήσητε περὶ τῶν ἀνταλλαγμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ζητήσητε διὰ τὴν θυσίαν τῆς Θρᾴκης δὲν φοβεῖσθε ὅτι θὰ σᾶς εἴπουν δὲν δύνασθε νὰ ζητήσητε ἀνταλλάγματα διὰ τὴν Θρᾴκην, διότι ἡ Θρᾴκη κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμῶν δηλώσεις δι' ὑμᾶς εἶνε βάρος; Τί θὰ εἴπητε; Ἀπαντήσατε παρακαλῶ. Ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τῶν δηλώσεων εἰς ἃς ὁ κ. Πρωθυπουργὸς προέβη ἐν κατεστάσει ὀργῆς ἐνώπιον τῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ ὁράγε, ταῦτα εἶνε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα περιμένομεν ἐν σιγῇ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ἐνῷ εἰς ἄλλας Βουλὰς συμμάχων κρατῶν αἱ συζητήσεις ἐγίνοντο; Καὶ ἠκούσθησαν αἱ διαμαρτυρίαι διὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐδόθη ἀπαντήσις ὅτι ἐὰν ὁ λαὸς τῆς Θεσσαλονίκης θελήσῃ νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν Βουλγαρίαν, θὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Καὶ ἐρωτῶ μὴν εἶνε δυνατὸν νὰ δώσητε τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν περὶ τῶν Σερρῶν καὶ τῆς Καβάλλας;

Δὲν ἦτο δυνατὸν ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης νὰ στηρίξετε τὰς ἀπαιτήσεις ἡμῶν; Καὶ ὑπάρχει τις ἀμφιβάλλων ὅτι ἐὰν ἐρωτηθῇ ὁ λαὸς ἐκεῖνος θὰ εἶνε ὁμόφωνος ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος; Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐρχεται ὁ κ. Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος ὅστις λέγει: «Καὶ ἐὰν μοὶ δοθῇ ἡ Θρᾴκη δὲν τὴν θέλω».

Αὗται εἶνε αἱ διακηρύξεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, τοῦ ἐλευθεροτοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Κρίνατε ὑμεῖς ἤδη περὶ τῶν δηλώσεων τούτων.

— **Ὁ λόγος τοῦ κ. Δ. Ράλλη**

Δ. Ράλλης.— Κατεπλάγην, κύριοι, ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατεπλάγην διότι ἐφρόνουν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶχε σταθμίσῃ πρὸ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, εἶχε σταθμίσει τοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ἠδυνατο νὰ ἀπειλήσουν καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνισμὸν ἐκ συζητήσεων, αἱ ὁποῖαι ἤθελον προέλθῃ ἐκ τυχαίου τινος γεγονότος, οἷον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν προκειμένην συζήτησιν.

Κατεπλάγην δὲ κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ πληροφορηθῶ παρ' ἀξιοτίμου μέλους τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀπέκρυψεν οἱανδήποτε συζήτησιν ἡ ὁποία ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ τοιοῦτον κίνδυνον. Καὶ ἐδήλωσε μὲν ὁ ἀξιότιμος κ. ὑπουργὸς ὁ ἀποταθεὶς πρὸς ἐμέ, ὡς ὑποθέτω καὶ πρὸς ἄλλους κυρίους συναδέλφους, ἐδήλωσε μὲν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἔλεγχον ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς ἢ ἐκ μέρους τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὅτε ἤθελεν εἰσθαι ὁ ἔλεγχος οὗτος ἐπίκαιρος, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσε διὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. ὑπουργοῦ, ὅτι ἐθεώρει ἄκαιρον τὴν τοιαύτην συζήτησιν. Εἰς τὸν ἀξιότιμον κ. ὑπουργὸν τὸν τιμήσαντά με διὰ τῶν τοιούτων ἀνακοινώσεων ἀπήντησα, ὅτι ἐν ὅσῳ τὸ τηλεβόλον κροτεῖ συζήτησις συνεπαγομένη ζητήματα εὐθυνῶν, δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένη καὶ ἤθελον θεωρήσει παράλειψιν καθήκοντος τὸ νὰ μὴ διαμαρτυρηθῶ κατὰ τοιαύτης συζητήσεως. Καὶ εὑρίσκομαι ἤδη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διαμαρτυρηθῶ κατ' αὐτοῦ τοῦ κ. προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὁ ὁποῖος τοιαῦτα ἐδήλωσε πρὸς μέλη τῆς ἀντιπολιτεύσεως διὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. ὑπουργοῦ, νὰ διαμαρτυρηθῶ διὰ τὰς δηλώσεις τας ὁποίας πρὸ ὀλίγου ἐποιήσατο. Δὲν ἔχω οὐδένα λόγον νὰ ἀποκρύψω πρὸς ὑμᾶς, κύριοι, ποῖαι εἶνε αἱ σκέψεις τὰς ὁποίας ἀνεκοίνωσα πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Κυβερνήσεως. Εἶπον αὐτῷ, ὅτι διίσταμαι ριζικῶς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὴν διεθνῆ πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ κ. πρόεδρος αὐτῆς, ἀλλ' ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ὁ πόλεμος, δὲν κρίνω ὅτι εἶνε εὔθετος ὁ χρόνος ὅπως κριθῇ ἡ πολιτεία αὐτῆς καὶ κατανεμηθῶσιν αἱ εὐθύναι. Σήμερον τὴν σημαίαν τὴν ἐθνικὴν κρατεῖ ἡ Κυβέρνησις καὶ περὶ τὴν σημαίαν αὐτὴν καλοῦνται ὄχι μόνον οἱ πολῖται τοῦ ἐλευθέρου Βασιλείου, ἀλλ' ὁλόκληρος ὁ ἑλληνισμὸς ὅπως προσέλθῃ καὶ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῶν δικαίων αὐτοῦ.

Δὲν γνωρίζω τί συνέβη ἔκτοτε. Βεβαίως αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δικαιολογηθῶσιν ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον χώραν ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Βουλῆς, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δικαιολογηθῶσι καὶ ἐκ μιᾶς οἱασδήποτε δηλώσεως τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ Λακωνίας ἢ ἄλλου τινός. Διότι καὶ τοῦτο τότε ἐπραγματεύθημεν ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συνέλθωμεν ἐνταῦθα. Ἐθεωρήσαμεν ὅτι δηλώσεις οἱουδήποτε βουλευτοῦ γενόμεναι μονομερῶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ προκαλέσωσι ζητήματα ἐν τῇ Βουλῇ. Διότι καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ὡμίλησεν ὡς ὡμίλησε πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὴν ἰδίαν του διαβεβαίωσιν, καὶ ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Λακωνίας, δὲν ὑπέχουν εὐθύνας οἵας ὑπέχει ἡ Κυβέρνησις, οἵας ὑπέχει ἡ Βουλὴ ὡς σῶμα, ἀπέναντι τοῦ ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν κατεύθυνσιν τῆς πολιτείας ἡμῶν. Θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναγκαίως θὰ ἐξετασθῇ ἡ πολιτεία τῆς Κυβερνήσεως.

Θὰ ἐξετασθῶσιν αἱ εὐθύναι καὶ αὐτῆς καὶ ἐκείνων, οἵτινες διίστανται πρὸς τὴν πολιτείαν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ ὥρα δὲν ἦλθεν ἔτι, θαυμάζω δὲ ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως διὰ λόγου τόσον ἀνηλεοῦς πρὸς τὸν παλλόμενον ὅλον ἑλληνισμόν, πρὸς τὸν αἱμάσσοντα ἑλληνισμὸν τῆς Θρᾴκης, προέβη εἰς δηλώσεις, δι' ὧν ὀρθῶς εἶπε πρὸ ὀλίγου ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς Κερκύρας, οὐ μόνον ἀπεμπολεῖ τὰ δικαιώματα τὰ ἀναμφισβήτητα τοῦ μεγάλου ἐκείνου τμήματος τοῦ ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἀγωνιζομένου ἐπὶ πέντε ὅλους αἰῶνας κατ' ἐπαχθοῦς δουλείας, ἀλλὰ δεσμεύει καὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως ἀπέναντι τοῦ φυλετικοῦ ἡμῶν ἐχθροῦ. (χειροκροτήματα).

— **Ὁ λόγος τοῦ κ. Κυρ. Μαυρομιχάλη**

Κ. Μαυρομιχάλης. Πάντες οἱ προαγορεύσαντες εἴτε ὑπουργοὶ ἦσαν εἴτε μὴ ὑπουργοὶ ἐπήνεσαν, ὡς εἶπεν ἐκεῖνος τὴν δράσιν αὐτῶν, παρ' ὀλίγον δὲ νὰ λησμονηθῶσιν αἱ ὑπηρεσίαι τὰς καὶ ἡμεῖς προσφέρομεν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν. Βεβαίως θὰ σημάνῃ ἡ ὥρα καὶ ἴσως λίαν προσεχῶς, καθ' ἣν τὰ πάντα θὰ ἐξετασθῶσι, τὰ πάντα θέλουσιν ἐρωτηθῇ, τὰ πάντα θέλουσιν ἀποκαλυφθῇ ἐν ὅλῃ αὐτῶ τῇ γυμνότητι ἄνευ περιστροφῶν καὶ ἄνευ ἐλλιμμῶν, ἀλλὰ καὶ ἄνευ πάθους ὡς ἁρμόζει εἰς ὑπόθεσιν ἥτις δὲν θίγει μόνον τὴν ψυχὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Καὶ τότε ἡμεῖς θέλομεν ζητήσει ἀπὸ τὴν Βουλὴν ὡς χάριν ὅπως ἐρωτηθῇ ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς ἡ Πολιτεία ἡμῶν ὑφ' ὅλας τὰς ἐποψεις καὶ τὰς φάσεις αὐτῆς, καὶ ὑπὸ ἔποψιν νομοθετικὴν ἐργασίας καὶ ὑπὸ ἔποψιν διοικητικὴν καὶ ὑπὸ ἔποψιν πρὸ πάντων τῆς οἰκονομικῆς ἀναμορφώσεως τῆς χώρας καὶ τέλος καὶ ὑπὸ ἔποψιν στρατιωτικῆς παρασκευῆς τοῦ Κράτους, ἥτις εὐτυχῶς εἶχε καταλήξει εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ παραγγελίαν τοῦ «Ἀβέρωφ», ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ κυριώτερος προμηχὼν τῆς ἱθυνῆς ἀμύνης. Καὶ ὅμοι παρ' ὀλίγον νὰ λησμονηθῇ τὴν ἐσπέραν ταύτην ὁ «Ἀβέρωφ»..

Κύριοι, ἡ συζήτησις ἡ σημερινὴ ἔχει κατὰ τὴν κρίσιν μου καὶ ἓν συμπέρασμα. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν ἵσταται εἰς πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ εἰς Κυβερνήτης, ὅσον εὐφυὴς καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἂν εἶνε δὲν δύναται νὰ παραβλέπῃ τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ κοινὸν καὶ πολύτιμον ἐφόδιον πάσης ἐλευθέρας ἐπικρατείας. Καὶ τοῦτο διότι ὡς ἄνθρωπος ἐνδέχεται νὰ πλανηθῇ, ὡς ἄνθρωπος ἐνδέχεται νὰ παρασυρθῇ καὶ ἰδοὺ ὅπου καὶ πάλιν καταφέρεται ἡ δύναμις τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος.

— **Δευτερολογία τοῦ κ. Θεοτόκη**

Γ. Θεοτόκης. Δὲν ἠπατήθην, κύριοι, ὅτε εἶπον πρὸς ὑμᾶς, ὅτι εἶχον τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀναλαμβάνων τὴν ψυχραιμίαν, ἡ ὁποία δὲν ὤρειλε ποτὲ νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ, ἤθελε συναισθανθῆ τὸ μέγεθος τοῦ λάθους τὸ ὁποῖον διέπραξε διὰ τῆς δηλώσεως αὐτοῦ καὶ τὴν μεταμέλειαν ταύτην ὡμολόγησεν ἀπὸ τοῦ βήματος ὁ κ. Πρωθυπουργός.

Τινὲς βουλευταί. Ποσῶς...

Γ. Θεοτόκης. Τὴν ὡμολόγησεν, κύριοι, καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μοῦ εἴπητε «ποσῶς» διότι δὲν ἐπανέλαβε τὰς δηλώσεις τὰς ὁποίας ἔκαμε, διότι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς εἶπεν, ὅτι «ἀπὸ μηνῶν», ἀκολούθως δὲ περιώρισε τὸν χρόνον «ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐν Λονδίνῳ συνήντησε τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν».

Πολλοί. Ὄχι, ὄχι!.. Δὲν εἶπεν αὐτό.

Θεοτόκης. Μὲ συγχωρεῖτε. Εἶπε καθαρὰ, ὅτι τὰς δηλώσεις αὐτὰς ἐποιήσατο ἀφοῦ πλέον αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν συμμάχων κρατῶν εἶχον δώσει τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ὅλοι γνωρίζομεν.

Ε. Βενιζέλος. Εἶπον τρεῖς ἢ τέσσαρας ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ πολέμου πολὺ πρὶν ἢ μεταβῶ εἰς Λονδῖνον.

Γ. Θεοτόκης. Πρὶν ἢ μεταβῆτε εἰς Λονδῖνον καὶ εἴπετε, ὅτι ἐδηλώσατε ταῦτα εἰς τοὺς συμμάχους. Ἀλλὰ παρακαλῶ πῶς διετυπώσατε τὴν δήλωσιν ὑμῶν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου; Εἴπετε ὅτι ἐδηλώσατε εἰς τοὺς συμμάχους ὅτι εἴσθε πρόθυμος νὰ κάμετε τὴν θυσίαν τῆς Θρᾴκης ὅπως ἐξασφαλίσετε τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα. Λέγουσι τοῦτο μόνον αἱ δηλώσεις ὑμῶν πρὸς τὴν Βουλήν; Ὄχι, κύριε Πρωθυπουργέ. Διότι ἀφοῦ εἴπατε τοῦτο προσεθέσατε ὅτι καὶ ἂν προσέφερετο εἰς ἐμὲ ἡ Θρᾴκη ἤθελον τὴν ἀπορρίψῃ, καθ' ὅσον ἤθελον θεωρήσει ὅτι ἡ προσάρτησις εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς Θρᾴκης ἤθελεν ἀποτελέσει ἀδυναμίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα τοῦ μέλλοντος. Αὐτὴ ἦτο ἡ δήλωσις ὑμῶν. Ἀλλὰ τὴν δήλωσιν ταύτην ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὴν ἐδηλώσατε καὶ εἰς ἓν μέρος ἐπιμείνατε, τὸ ἄλλο ὅμως ἐλησμονήσατε. Εἶχον λοιπὸν δίκαιον ἐγὼ ὅταν ἔλεγον ὅτι ἠθέλατε μεταμεληθῆ διὰ τὴν δήλωσιν.

Βενιζέλος. Κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἤγγερουσα ὑποθέτω ὅτι ἡ Βουλὴ ἐνθυμεῖται καὶ τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικὰ δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ ὁμολογήσωσιν ὅ.τι εἶπον, ὅτι ἐστράφην ἀλλαχοῦ νὰ ζητήσω πρὸς στρογγύλευσιν ὁρίων.

Θεοτόκης. Μὲ συγχωρεῖτε. Εἴπατε εἰς τὴν Βουλὴν, ὅτι ἐποιησάμην τὴν θυσίαν ταύτην καὶ ἐδήλωσα, ὅτι ἐποιησάμην τὴν δήλωσιν ταύτην, ἀλλὰ προσεθέσατε, κ. Πρωθυπουργὲ, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονήσητε, ὅτι καὶ ἂν ἤθελον προτείνει εἰς ὑμᾶς τὴν Θρᾴκην, ἠθέλατε ἀπορρίψει αὐτὴν προσφερομένην, διότι ἐθεωρεῖτε ὅτι ἤθελεν ἐπιτελέσει ἀδυναμίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ μέλλοντος. Αὐταί εἶνε αἱ δηλώσεις ὑμῶν. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δὲν περιωρίσθη εἰς τοῦτα, ἀλλ' ἐπεξετάθη ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πολέμου. Ἐξήτασεν ὁποία ἦτο ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι τῶν συμμάχων, ποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς συμμαχίας κατ' ἀρχὰς καὶ πῶς ἀργότερον μετεβλήθη καὶ εἶπεν ἀποσιωπῶν, ἐὰν ἐπῆλθεν ἡ οὐ ἡ συμφωνία διανομῆς, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ συμμαχία μετέβαλε χαρακτῆρα, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ γίνουν συμφωνίαι, καθ' ὅσον δὲν ἠδύνατό τις νὰ προίδῃ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου. Δὲν ἐξετάζω, κύριοι, τὸ θέμα τοῦτο, διότι νομίζω, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶνε τῆς στιγμῆς. Εἶνε θέμα, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὰς εὐθύνας τῆς Κυβερνήσεως, ἔχω δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι σήμερον δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ εὐθυνῶν. Δὲν πρόκειται νὰ ἐξασκήσωμεν ἔλεγχον. Σήμερον ἐλόβομεν τὸν λόγον ὅπως διαμαρτυρηθῶμε, κατὰ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ νομίζω, ὅτι ἡ διαμαρτυρία αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἑλληνικὴν Βουλήν. Ἀλλὰ ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν περιωρίσθη εἰς ταῦτα, ἀλλ' ἠθέλησε κατὰ τὸ σύστημά του, τὸ εἰς ἅπαντας ἡμᾶς γνωστὸν, νὰ ἐπιρρίψῃ εἰς τὸ παρελθὸν τὰς εὐθύνας διὰ τὴν ἐν μέρει ἀποτυχίαν τῶν ἀποτελεσμάτων, τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προκυπτόντων. Εἶνε ἀληθὲς κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, ἢ ὄχι; Ἐδηλώσατε τοῦτο ναὶ ἢ ὄχι;

Βενιζέλος. Μάλιστα. Θέλετε νὰ τὸ εἴπω σαφέστερον;

Θεοτόκης. Μάλιστα.

Βενιζέλος. Εἶπον περίπου, ὅτι ἂν ἡ ἐργασία ἡ γενομένη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐγένετο πρὸ τριακονταετίας, ἀφ' ἧς ἐγένετο καὶ ἡ βουλγαρικὴ ἐργασία μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς εἰς βασίλειον, βεβαίως ἄλλη θὰ ἦτο ἡ θέσις μας σήμερον.

Εὐταξίας. Ἀπὸ τίνους ἔτους παρακαλῶ;

Θεοτόκης. Νομίζω ὅτι μὲ ὅλην τὴν ἀφοσίωσιν τὴν ὁποίαν ἔχετε πρὸς τὸν ἀξιότιμον κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ὁποίας τὸ δίκαιον ἀναγνωρίζω, θὰ ἐπιτρέψητε καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀντιπολιτευομένους, ὅτως ἐλευθέρως ἐκφράσωμεν τὰς γνώμας ἡμῶν.

Ἐπέρριψε τὴν εὐθύνην ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ παρελθόν. Ἡ νέα δὲ δήλωσις αὐτοῦ εἶνε ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν, ἐὰν πρὸ τριακονταπενταετίας ἐγίνετο ὅ,τι ἐγένετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο ἄλλοία. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης φράσεως, ἐξαιρεῖ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη.

Βενιζέλος. Ὄχι. Καθόλου. Ὡμίλησα περὶ τριῶν, τεσσάρων, πέντε τελευταίων ἐτῶν.

Θεοτόκης. Περὶ τριῶν, τεσσάρων, πέντε τελευταίων ἐτῶν. Ἐγὼ κύριοι δὲν φρονῶ ὅτι τοῦτο εἶνε δίκαιον. Ἐγὼ φρονῶ ὅτι τὸ παρελθὸν πάντοτε εἰργάσθη περὶ τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων.

Βενιζέλος. Ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων μάλιστα. (Διακοπαὶ, θόρυβος).

Θεοτόκης. Μὴ μὲ διακόπτετε, κύριοι, δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ μὲ ἀναγκάσητε νὰ μὴ εἴπω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλω νὰ εἴπω. Ἀφήσατέ με ἡσυχον. Ἐγὼ λέγω ὅτι τὸ παρελθὸν ὑπηρέτησε τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος. Ἐγὼ λέγω ὅτι ἅπαντες οἱ πολιτευόμενοι τοῦ παρελθόντος ἐνεπνεύσθησαν πάντοτε ὑπὸ ἀκραιφνοῦς πατριωτικοῦ αἰσθήματος.

Βενιζέλος. Οὐδέποτε τὸ ἠρνήθην.

Θεοτόκης. Καὶ εἰργάσθησαν πρὸς τὸ καλὸν τῆς Πατρίδος.

Βενιζέλος. Ἀλλὰ πότε;

Θεοτόκης. Συνέπεια τῆς ἐργασίας εἶνε ἀφ' ἑνὸς ἡ ἕνωσις τῆς ἑπτανήσου καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἕνωσις τῆς Θεσσαλίας καὶ μέρους τῆς Ἠπείρου, ὡς καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ κ. προέδρου τῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ εἰς ταῦτα δὲν περιωρίσθη τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ παρεσκεύασεν ὅλα τὰ μέσα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν ὅπως ἡ Ἑλλὰς ὑπερήφανος ἀποβλέψῃ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐνέργειαν τῆς χώρας. Τὸ παρελθὸν παρεσκεύασε τὰ ἐφόδια διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἐνίκησε. Τὸ παρελθὸν ὥπλισε τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν· τὰ πυροβόλα τὰ ὁποῖα ἐθαυματούργησαν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπρομηθεύθησαν ὑπὸ τοῦ παρελθόντος. Οἱ ἄνδρες οἵτινες διῴκησαν τὸν στρατὸν τῆς Ἑλλάδος ἐξεπαιδεύθησαν ἐν Σχολαῖς ὑπὸ τοῦ παρελθόντος συσταθείσας.

Τὸ παρελθὸν ἔστρωσε τοὺς σιδηροδρόμους ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ μεταφορὰ καὶ συγκέντρωσις θὰ ἦτο ἀδύνατος. Εἰς τὸ παρελθὸν ὀφείλεται ἡ ναυτικὴ παρασκευὴ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ παρελθὸν ἐπὶ τέλους παρεσκεύασεν εἰς ὑμᾶς οἰκονομικὸν ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηριζόμενοι ἠδυνήθητε νὰ ἀνταποκριθῆτε εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου. Διότι τὸ παρελθὸν εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρεσκεύασε τὸ ἔδαφος τοῦτο, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηριχθεῖσα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἠδυνήθη νὰ συνάψῃ τὸ ἄνειον τῶν 110 ἑκατομμυρίων, διὰ τοῦ δανείου δὲ τούτου ἠδυνήθητε νὰ ἐπιχειρήσητε τὸν πόλεμον. Τὸ παρελθὸν εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρεσκεύασεν οἰκονομικὸν ἔδαφος, τὸ ὁποῖον ἐπέτρεψεν εἰς ὑμᾶς νὰ δανεισθῆτε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν 40 ἑκατομμύρια καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ὑμᾶς ἀργότερον καὶ ἄλλα νὰ δανεισθῆτε, ὅπως ἐξακολουθήσητε τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνελάβατε. Περισσοτέραν λοιπὸν εὐλάβειαν νομίζω ὅτι ὀφείλεται εἰς τὸ παρελθὸν, τὸ ὁποῖον εἰργάσθη πατριωτικῶς, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς τὰ μέσα ὅπως δράσητε ἵνα ἀποδυθῆτε εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ παρελθὸν εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρεσκεύασε τὴν Ἑλλάδα ἵνα ἀποδυθῇ εἰς πόλεμον ὁ ὁποῖος ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἴσως ἀποκλειστικῶς θὰ ὀφείλεται ἡ ἐπέκτασις τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.

— **Δευτερολογία τοῦ κ. Βενιζέλου**

Ε. Βενιζέλος. Ἔχω ἀνάγκην κύριοι βουλευταί, νὰ ὑπομνήσω, ὅτι οὐχὶ ἐξ ἰδίας μου πρωτοβουλίας ἐγένετο ἀναδρομὴ εἰς τὸ παρελθόν. Ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς ἐκ Κερκύρας διὰ τῆς ἐμπαικτικῆς αὐτοῦ προσαγορεύσεως πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν τοῦ Κράτους ὡς ἐλευθεροτοῦ, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀναδράμῃ ὀλίγον εἰς τὸ παρελθὸν διὰ νὰ ὁμιλήσῃ κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ θίξῃ οὐδένα. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐγένετο ἀναδρομὴ εἰς τὸ παρελθὸν, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μὴ ἀφήσω ἀνανταπαντήτους τοὺς λόγους τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ ἐκ Κερκύρας. Ὁ ἀξιότιμος βουλευτὴς ὡμιλῶν εἶπεν ὅτι εἰς τὸ παρελθὸν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες εἰργάσθησαν διὰ τὸ καλὸν τοῦ Ἔθνους. Ἀλλ' οὐδέποτε ἠμφισβήτησα τοῦτο. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρέθην καὶ ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων μου ἀκόμη ὁμιλῶν δὲν ἠμφισβήτησα τὸν ἄκρον πατριωτισμὸν τῶν κυβερνησάντων τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπον πρὸ μικροῦ εἶνε τοῦτο, ὅτι ἐὰν ἡ σύντονος ἐργασία ἡ ὁποία ἐγένετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐγένετο συστηματικῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγίνετο ἡ ἐργασία αὕτη ἐκ μέρους ἑνὸς τῶν συμμάχων κρατῶν, ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο διάφορος σήμερον. Καὶ ἔχω καθῆκον, κ. βουλευτὰ ἐκ Κερκύρας, νὰ ἰσχυρισθῶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὅτι ἐὰν καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν εἴχομεν στρατὸν καὶ στόλον καὶ ἂν ὑπῆρξαν περίοδοί τινες ἐργασίας ὑπὲρ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας καὶ δὲν παρεγνωρίζω τὴν ἐργασίαν ὑμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1884 νομίζω, διὰ τὸ ναυτικὸν, ἐὰν, λέγω εἴχομεν στρατὸν καὶ ναυτικὸν, οὐδέποτε ὅμως οἱ κυβερνήσαντες τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁμιλῶ περὶ τῶν ζώντων ἐνεπνεύσθησαν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν πεποίθησιν ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐνεπνεόμην ἐγώ, ὄχι ἀφ' ἧς ἀνέλαβον τὰς τύχας τοῦ κράτους ἀλλὰ πολὺ πρότερον, ὅτε ἔδρων ἐν στενωτέρῳ κύκλῳ, ὑπὸ τῆς βαθείας πεποιθήσεως ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος, ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος αὐτῆς, θὰ ἦσαν ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι θὰ ἔλυον μίαν ἡμέραν τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα.

Εἴχομεν στρατὸν καὶ στόλον διότι ἀποτελοῦμεν Κράτος καὶ δὲν ἠμπορούσαμεν νὰ μὴ ἔχωμεν. Εἴχομεν στρατὸν καὶ στόλον περίπου καθ' ὃν τρόπον εἴχομεν καὶ δημόσια χρέη, ἀφοῦ εἴμεθα ἓν κράτος σεβόμενον ἑαυτό. Ἀλλ' ἡ πεποίθησις ὅτι ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἡμῶν σύνταξιν θὰ ἐξηρτᾶτο ἡ λύσις τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ζητημάτων, ἡ πεποίθησις αὕτη ἡ βαθεῖα δὲν ὑπῆρχεν εἰς τοὺς κυβερνήσαντας τὴν Ἑλλάδα, ὁμιλῶ περὶ τῶν παρόντων, ὁμιλῶ εἰδικώτερον περὶ τοῦ ἀξιοτίμου βουλευτοῦ ἐκ Κερκύρας, βαθεῖαν ἐκφράζων τὴν λύπην ὅτι ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἀναγκάζομαι νὰ ὁμιλήσω προσωπικῶς, ἀμυνόμενος καὶ ἀνταπαντῶν εἰς γενόμενον βαρὺν ὑπαινιγμόν του.

Γ. Θεοτόκης: Δηλῶ κα